

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de ADRIANA POPESCU

Victor
Bîrlădeanu

I. Publicist, reporter, dramaturg.
S-a născut la 18 decembrie 1928 la București. Studii liceale în București, absolvite în 1947. Facultatea de istorie (1947—1951) și Facultatea de slavistică (1955—1960) ale Universității din București. Lucrează la ziarul „Grai nou” (februarie 1947—aprilie 1948), apoi ca ziarist la „Scinteia” (între 1948 — 1982).

Debut în literatură în 1943 cu epigrame și poezii umoristice în revista „Gluma”. Debutul editorial în 1949 cu volumul de reportaje „Aspecte din viața culturală a oamenilor muncii” (Editura de Stat).

Debutul în dramaturgie are loc în 1946 cu piesa într-un act *Călătorie în zori*, tipărită de Editura tineretului progresist. Alături de alte diferite articole publicate, Victor Bîrlădeanu a scris, în cei aproape 10 de ani de activitate gazetărească, câteva sute de cronică, articole, eseuri, portrete, interviuri pe teme teatrale, în „Scinteia”, „Contemporanul”, „Gazeta literară”, „Luceafărul”, „Teatrul”, „Secolul 20” etc.

Este autorul unor spectacole muzical-satirice (*Nu aduce ziua ce aduce noaptea*, în colaborare cu Emanoil Mihăilescu, pe muzica lui Elly Roman; *Cosmodromul veseliei*, pe muzica lui Ion Cristinoiu; *Cine-a născocit iubirea* etc.), al unor scenarii de televiziune (*O anume piatră kilometrică* — 1967) și radiofonice (*Casa dintre tranșee* — 1975, realizat în coproducție cu radiodifuziunea maghiară, fiind vorba de un episod din lupta ostașilor

de la
A la Z

români pentru eliberarea Budapestei), al unui cunoscut libret de operă (*Interogatoriul din zori* — muzica Doru Popovici, filmată pentru Televiziune în 1976, după care a fost montată pe scena Teatrului muzical din Galați, la Opera din Timișoara și la Opera Română din București). Scribe numeroase piese într-un act, tipărite în colecția „Teatru de amatori”.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1958, mai — *DANSATOAREA, GANGSTERUL ȘI NECUNOScutUL*, film scenic în cinci crîmpeie și mai multe secvențe.

Teatrul Național din Timișoara. Regia : Ion Maximilian. Scenografia Horia Popescu.

Cu : Marina Bașta, Gheorghe Pătru și alții.

Piesa s-a mai jucat la Teatrul Municipal din București (noiembrie 1958), în regia lui Horea Popescu, cu Gina Petrini, Gh. Ionescu-Gion și Mircea Albulescu.

1960, martie — *ORAȘUL FĂRĂ ISTORIE*, povestire dramatică în șase tablouri, prolog și epilog.

Teatrul Dramatic Bacovia din Bacău. Regia : Gheorghe Jora. Scenografia Mihai Tofan. Cu Costel Constantinescu, și alții.

Piesa s-a mai jucat la Turda, Baia Mare și la Radio (cu Costache Antoniu în rolul principal).

1961, 25 mai — *JURNAL TEATRAL nr. 1 (PRIMUL OM ÎN COSMOS)*

În spectacol-coupé cu *PRIETENA MEA PIX* de V. Em. Galan la Teatrul de Comedie din București. Cu : Amza Pellea, Mircea Șeptilici, Mircea Constantinescu, Costel Constantinescu, Marius Rolea, Nicolae Turcu și alții.

Piesa s-a publicat ulterior sub titlul *De la perigeu la apogeu*.

1981, 7 mai — *SECOLUL S-A NĂSCUT MAI TÎRZIU*, reportaj dramatic în șase tablouri

Teatrul Municipal din Ploiești. Regia Cătălin Naum. Scenografia: Viorica Petrovici. Cu: Corneliu Revent, Ștefan Pisoschi, Fabian Gavriluțiu, Alexandru Pandele, Eusebiu Ștefănescu, Dumitru Palade, Lucia Ștefănescu, Iaminița Sicoe, Cornel Ciupercescu, Radu Dumitrescu, Andrei Bursaci, Moț Negoescu, Victor Bucurescu, Lucia Darac, Mircea Tofan și alții.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE

- *Călătorie în zori*, piesă într-un act, Editura tineretului progresist, 1946.
- *Dansatoarea, gangsterul și șomerul*, Fondul literar, 1958.
- *Orașul fără istorie*, A.T.M., 1959.
- *Drum bun, scumpul nostru astronaut!*, comedie lirico-fantastică în șase tablouri și epilog, 1960, colecția „Povestiri științifico-fantastice”, nr. 136—137.
- *De la perigeu la apogeu*, „Teatrul”, 5/1961.
- *Prizonieri în cer*, București, Editura Militară, colecția „Columna”, 1971, cuprinde trei piese într-un act: *Sonetele a apărut la miezul nopții*, *Drumul spre casă*, *Prizonieri în cer*.

IV. OPINII CRITICE (selectiv)

Eugen Nicoară — „Teatrul” 9/1958; Mihaela Gheorghiu — „Contemporanul”, 31 octombrie 1958:

„În piesa lui V. B. se confruntă trei simboluri din lumea capitalistă: Gangsterul (reprezentând oligarhia și morala «diavolului galben»), Necunoscutul (proletariatul nobil și puternic în lupta lui eliberatoare) și Dansatoarea (arta, care trebuie să exprime înalte năzuințe, devenind parte integrantă din această luptă). În vederea acestei confruntări de principii, autorul a imaginat o intrigă simplă, din elemente reporterești (sinucideri, șomaj, greve, lupte între gangsteri, alegeri prezidențiale), ținând să demonstreze «de care parte a baricadei e locul artistului». (...)»

Două sînt principalele vină pe care i le reproșăm gazetarului nostru dramaturg, mai înainte de a-l absolvi de celelalte. Mai întîi că, acceptînd să scrie o piesă cu eroi-simbol, nu a știut să traseze acest simboluri o *singură sarcină dramatică* și a călcat astfel legea însăși a genului abordat, punîndu-i să vehiculeze un întreg eșafodaj de idei mari și mici și împovărînd astfel personajul (și spectatorul) cu probleme și scheme a căror lăsură în suspensie generează confuzii. Și apoi că, ținînd să «concretizeze» cîteva dintre acestea, spre a-și înlesni argumentarea, a subîat pînă la candoare procesul ideologic invocat”.

Vicu Mindra — „Gazeta Literară”, 4 decembrie 1958; A. Băleanu — „Scinteia”, 1 martie 1959; E. N. — „Teatrul”, 10—11 1958; Dinu Kivu — „Teatrul”, 6/1981: „Metafora” din titlu (*Secolul s-a născut mai tirziu* — n.n.) exprimă ideea că secolul douăzeci a căpătat pentru istoria poporului nostru o nouă dimensiune odată cu făurirea, în 1921, a Partidului Comunist Român, dar ea conține și posibilitatea unei conștinții. (...)»

Dar, desigur, nu titlul unei piese este cel mai important. V. B. și-a propus să evoce ecourile făuririi partidului în viața și lupta proletariatului prahovean și intenția, în sine, este meritorie. Din nefericire, însă, mai puțin notabilă este transpunerea ei în act teatral”.

Angela Bocancea

I. S-a născut la 17 decembrie 1927 la Constanța. Studii la Liceul comercial din orașul natal, apoi la cel din București. În 1950 absolvă Academia de științe economice din București. Lucrează un timp ca funcționară în domeniul comerțului exterior. Debut publicistic cu anecdote și interviuri publicate în „Dobrogea nouă”. În perioada 1970—1979 colaborează la revista „Săptămîna”, *Debutul în dramaturgie* are loc în 1971, cu piesa *Are pe cineva*, jucată la Pitești.

Paralel cu publicistica scrisă, Angela Bocancea colaborează constant la Radio, unde susține diverse rubrici, scrie scenarii pentru emisiuni de divertisment, piese radiofonice, printre care: *Increderea* (1978), *Trandafirii nu au feți* (1979). Oricui i se poate întîmpla (1980). Cea mai frumoasă replică (1980), *Ramura de măsline* — dramatizare după Averoff-Tossitz, *Uneori e prea tirziu* (1981), *Flori pentru o dimineață* (1982), *Ani de trudă și speranță* (1983), *Florile așteptate* (1984). La teatrul TV i s-au jucat plesile *Lumea zice că...* (1975) și *Eu sînt tatăl copiilor* (1981).

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1971, 4 mai — **ARE PE CINEVA**, piesă în trei tablouri.

Teatrul „A. Davila” din Pitești. Regia: Constantin Dinischiotu. Cu: Constantin Zărnescu, Adriana Popovici, Ileana Zărnescu, Julietta Strâmbeanu, Dimitrie Dumitru, Lucia Boga, Cythna Popovici, Valeriu Buciu, Mioara Iatan, Margarita Tutoveanu, Petre Dumitrescu, Ileana Focșă. „A. B. este la prima ei piesă. *Are pe cineva* numără în consecință defectele și însușirile debutului...” (N. Carandino, „Săptămîna”, 4 iunie 1971).

...o istorioară moralizatoare care încearcă trudnic nu numai să aibă haz, dar mai ales să ne facă părtași la o sumă de adevăruri „esențiale” de tipul: încrederea reciprocă e strict indispensabilă în căsnicie; soția are — în egală măsură cu bărbatul ei — dreptul la șansele de a se realiza pe plan social și profesional; mai există încă printre noi (dar vor dispărea, firește, în curînd...) unii care „au pe cineva”, care adică reușesc nu prin propriile lor merite, ci datorită mecanismului subteran al relațiilor”. (Adriana Rotaru — „Informația Bucureștilui”, 4 iunie 1971)

1972, 10 iunie — **EU SÎNT TATAL COPIILOR**

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani. Regia: Marietta Sadova. Scenografia: Elena Buzdugan. Muzica: H. Mălineanu. Cu: Doina Alexe-Popescu, Ana Vlădescu-Aron, Virgil Raiciu, Costin Iliescu, Silvia Brădescu, Mircea Olaru, Geta Iliescu, Viki Andronescu, Ildiko Iarcsek, Ludmila Petrov, Boris Perevoznic, Adina-Marilena Bobeș, Florin Lungu, Ion Apostoliu.

Piesa s-a mai jucat la București (Teatrul „Ion Vasilescu” — 1974), la Teatrul de Nord din Satu Mare (1974) și la Televiziune, într-o distribuție excepțională (Irina Răchiteanu, Leopoldina Bălănuță, Violeta Andrei, Simona Bondoc, Mircea Șepilici, Costel Constantin etc.).

„Cum zicea și Eugen Barbu în caietul-program, «Angela Bocancea prezintă un profil alert și dacă nu băgăm bine de seamă o să ajungă departe». O perseverență drăcească însoțește visul ei scriitoricesc și chiar pe neabăgate de seamă a ajuns pe o scenă de scîndură, atacînd genul dramatic fără osteneală ... *Eu sînt tatăl copiilor*, dincolo de clișee și de soluții mai didactice în planul desfășurării acțiunii, ne propune o poveste realmente interesantă și capabilă să reverbereze o morală foarte dureroasă.

Într-un salon de spital, două bolnave își povestesc reciproc viața pînă cînd una

dintre ele se sinucide. Confruntarea destinelor îi luminează sinuogăsele erorile grave ale unei vieți sustrasă celor mai nobile responsabilități. O femeie modestă, fără pretenția de a sugera culva calea spre fericire, oferă prin exemplul vieții ei o lecție de înalt umanism. Dramaturgul are abilitatea de a conduce procesul deulării celor două destine cu mijloacele inspirat exploatate ale unei anchete judiciare, cu suspansul de rigoare și cu lovitura de teatru necesară” (Dinu Săraru — „Săptămîna”, 15 martie 1974)

„Titlul acesta atît de categoric — *Eu sînt tatăl copiilor* — acoperă o dramă compusă cu sensibilitate de Angela Bocancea. Autoarea își plasează eroinele într-o situație emoționantă: în aceeași rezervă, pe două paturi de spital, două femei străine află că destinele lor s-au încrucișat într-un mod patetic. Scriitoarea estompează cu delicatețe și tact senzaționalul întîlnirii. (...)

Regizorul Cristian Munteanu (...) a ocultat cu tact capcanele retorismului, a condus acțiunea cu finețe, instaurînd un climat de confesiune învăluitoare”. (Ecaterina Oproiu — cronică la spectacolul TV, „Contemporanul”, 23 aprilie 1982).

Alte opinii: D. Lavric, „Clopotul”-Botoșani, 9 mai 1972; Ileana Colomiet — „Săptămîna”, 18 iunie 1972; Constantin Patu, „Contemporanul”, 14 iulie 1972; Valeria Ducea, „Teatrul”, 7/1972; M. Dientemirov, „Steagul roșu”, 17 martie 1974; Traian Șelmaru, „Informația Bucureștilui”, 20 martie 1974; Cristina Constantiniu, „Luceafărul”, 30 martie 1974; M. I., „Teatrul”, 3/1974; Radu Popescu, „România liberă”, 2 aprilie 1974; Anton Roman, „România literară”, 18 aprilie 1974; Vasile Săvinescu, „Cronica săptămăreană”, 27 mai 1974; Ion Cocora, „Tribuna”, 6 iunie 1974.

1975, 6 februarie — **SĂ VORBIM DESPRE DRAGOSTE** (spectacol — coupé scris în colaborare cu Dinu Kivu).

Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila. Regia: Mircea Crețu. Cu: Alina Secuianu, Mariana Zaharia, Corina Simulescu (eleve), Elena Aciu, Jeni Dumitrescu, Monica Bordeianu, Bujor Macrin ș.a. „Textul propune dezbaterii două teme majore și de actualitate pentru tinerii noștri: alegerea profesiei și dragostea”. („Săptămîna”, 14 martie 1975, art. nesemnat)

1975, august. — **GRĂBEȘTE-TE ÎNCET**

Teatrul „Ion Vasilescu” din București (premiera a avut loc pe scena Casei de cultură din Giurgiu). Regia: Olimpia Arghir. Scenografia: Traian Nițescu. Cu: Dumitru Fedoreac, Sorin Postelnicu, Irina Birlădeanu, Daniel Tomescu, Ion Niciu, Mariana Cercel și Aurel Tunsoiu.

Teatrul „A. Davila” din Pitești — Studioul actorului. Regia : Al. Tocilescu. Scenografia : Constantin Russu. Cu : Nina Zăinescu, Marta Savciuc, Hamdi Cercez, Florin Pretorian, Emil Cortea, Sorin Zăvulovici. Spectacol distins cu Diploma specială a juriului la Festivalul teatrului scurt de la Oradea — 1978.

„A. B. a scris un reportaj dramatic despre tumultul străzii, despre numeroasele mari și mici evenimente cotidiene... Spectacol tipic «de atelier», *Strada iubirii* valorifică un material faptic bogat, raisonneur-ul — un gazetar în reportaj — prezentând scene pe marginea cărora sala glosează cu pasiune.” (Ionuț Niculescu — „Teatrul”, 10/1977).

„A. B. nu și-a propus o dezbatere pe un conflict anume, bine încheiat, în care să fie integrate caractere în evoluție, ci un reportaj alert despre niște posibili tineri eroi, un reportaj dramatizat. Această modalitate modernă de exprimare dramatică captează cu mai multă ușurință publicul.” (Ileana Lucaci — „Săptămâna”, 22 iulie 1977)

Alte opinii : Dan Giurea — „Argeș”, nr. 3, septembrie 1977.

Teatrul „Ion Vasilescu” din București. Muzica : Nicu Alifantis. Versurile : Carol Mălinescu. Regia : Al. Tocilescu. Scenografia : Anca Pîslaru. Cu : Gabriela Vlad, Daniel Tomescu, Dorin Anastasiu, Ștefan Hagimă, Marieta Luca, Cristina Deleanu, Mihaela Balaban, Hamdi Cercez.

„Dintr-o simplă anecdotă de A. B., despre doi tineri care se iubesc și nu se pot căsători din cauza unor părinți cu exigențe burgheze, anacronice... un musical plin de voie bună... pe alocuri chiar incintător.” (Valentin Silvestru — „România literară”, 4 decembrie 1980).

Alte opinii : Dorina Bădescu — „Steagul roșu”, 25 octombrie 1980 ; Ileana Lucaci — „Săptămâna”, 21 noiembrie 1980 ; Dinu Kivu — „Teatrul”, 11/1980.

Teatrul „A. Davila” din Pitești. Regia : Mihai Radoslăvescu. Scenografia : Mihaela Dinu. Cu : Ion Focea, Marta Savciuc, Julieta Strimbeanu, Florin Pretorian, Cristina Radu, Eugen Ungureanu, Radu Coriolan, Dumitru Dimitrie.

(Continuare de la p. 81)

a regizoarei Kóvács Ildiko, alături de imaginația și ingeniozitatea scenografului Dan Frățiciu, au stat la baza unei viziuni unitare, de reală vigoare stilistică ; în maniera picturilor populare naive, de bilci, ni se oferă o imagine scenică intens expresivă, confirmând valorile seculare ale acestui gen.

Seducția acestei reprezentări rezidă în conceptul naivității populare, sugerat cu rafinament. Tablouri de gen, panouri pe care sînt pictate figuri țepene și groțesti punctează momentele esențiale ale povestirii ; umorul, satira, ironia se amplifică fabulos cînd figurile zugrăvite prind să se anime... Chiar și unele imprecizii ale artiștilor minuiitori, amalgamate cu „stîngăci la vedere”, într-o fină parodie a artei păpușarilor de altădată, se valorează și capătă semnificație

în demersul satiric preconizat. Unele păpuși merită să fie considerate modele ale genului ; cu ajutorul lor, membrii trupei (Oti Strasser, Margarete Helt-hauer, Michael Salmen, Paul Matres, Hannes Roppelt, Günter Bock) și-au demonstrat din plin posibilitățile de minuiitori. Participanții la colocviul final, organizat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, de A.T.M. și de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă din Constanța, au apreciat rezultatele și munca asiduă a artiștilor din teatrele de păpuși.

A fost o reuniune profesională eficientă, care a aliniat montări de ținută. Succesul a revenit, firește, în primul rînd acelor care au făcut din Păpușă principalul argument al demonstrației lor artistice.